

Onderzoeksmatige Service-Learning

Duik in Service-Learning conferentie - 14 september 2023

Linde Moriau
Brecht Van Der Schueren

Sara Vantournhout
Jozefien De Marrée

KU LEUVEN

- **CHECK-IN** 15 mins.

wie we zijn & wat we hebben voorbereid

- **AAN DE SLAG** 15 mins.

beginsituatie in beeld brengen & gedeelde taal ontwikkelen

- **PRAKTIJKVOORBEELDEN** 20 mins.

ontwerpvariabelen verkennen aan de hand van 2 casussen

- **AAN DE SLAG** 25 mins.

vertaalslag maken naar eigen praktijk & ontwerpscenario's uitwerken

- **CHECK-OUT** 10 mins.

wat eenieder meeneemt & wat je nog mag verwachten

CHECK-IN

Jan Steen

*een klaslokaal met
een slapende
leerkracht*

1672

CHECK-IN

Jan Steen

*een klaslokaal met
een slapende
leerkracht*

1672

Beeld dit
schilderij uit
samen met de
hele groep en
neem een foto

DOELEN VAN DEZE SESSIE

- (i) **meerwaarde en valkuilen** van onderzoeksmatige Service-Learning verkennen
- (ii) **praktijkvoorbeelden** van onderzoeksmatige Service-Learning leren kennen
- (iii) **ontwerpprincipes en –variabelen** voor onderzoeksmatige Service-Learning formuleren

AAN DE SLAG

Doel: elkaars beginsituatie leren kennen - gedeelde taal ontwikkelen

Methode: Rich Picture (zie MSP Tool Guide, Universiteit Wageningen)

WAT? visuele weergave van een complexe situatie, proces, concept...

geeft belangrijke elementen en relaties weer

opgebouwd uit symbolen, kernwoorden, pijlen...

HOE? één persoon begint te tekenen en legt uit terwijl hij/zij tekent

ga niet in discussie / onderbreek de persoon die aan het woord is niet

geef de stift na 3 minuten door aan je buur om verder te bouwen op jouw verhaal

zorg ervoor dat iedereen zijn/haar perspectief kan toevoegen

Bron: MSP Tool Guide (Universiteit Wageningen)

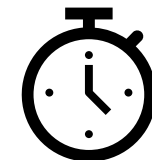

Bron: Christine Bauer (Researchgate)

AAN DE SLAG

Wat zijn de belangrijkste **bouwstenen** van onderzoeksmatige Service-Learning?

- Wie zijn de voornaamste **betrokkenen**?
- Welke **hulpmiddelen** schakel je in?
- Wat is de (verhoopte) **meerwaarde**?
- Wat zijn de onderliggende **waarden**?
- Wat zijn de belangrijkste **uitdagingen**?

2 minuten pp.
15 minuten totaal

PRAKTIJKVOORBEELDEN

CASUS 1: Methoden van het gedragswetenschappelijk onderzoek - integrerende opdracht

- **Opleiding:** 3de Bachelor Onderwijskunde Campus Kulak
- **Vak:** Methoden van het gedragswetenschappelijk onderzoek: integrerende opdracht (10 ECTS = Bachelorproef) – sinds 2021-2022
- **Docenten:** prof. dr. Eline Vanassche & prof. dr. Bert Reynvoet
- **Partners:** praktijkorganisaties uit psychologisch of pedagogische werkveld (eigen contacten en i.s.m. Wetenschapswinkel KU Leuven)
- **Studenten:** 3de Bachelorstudenten, verdeeld in teams van 4-6 die telkens samenwerken met organisatie rond hun onderzoeksvraag (25 in 2023) - Werken +- 15u/week aan de opdracht, 20 weken (half nov tot eind mei)

CASUS 1: werkvorm

- Service-Learning: Reële vraag/probleem van een praktijkorganisatie onderzoeksmatig analyseren.
- Didactisch team identificeert praktijkvraagstukken met organisaties (i.s.m. Wetenschapswinkel). Studenten kiezen vraagstuk, werken dat met praktijkcoach bij organisatie en onderzoeksliteratuur uit tot onderzoeksvragen en doorlopen onderzoekscyclus. Resultaten in schriftelijk wetenschappelijk rapport en mondelinge presentatie voor breed publiek.
- Accent op academisch onderzoek en kennisontwikkeling, niet op ondersteunings- of ontwikkelwerk. Studenten bezoeken organisatie en interageren in het kader van het onderzoek, maar gaan niet zelf in de organisatie aan de slag.
- Doorheen traject reflecteren studenten systematisch op hun ervaringen.
- Op vlak van onderzoeksmethodologie wordt ondersteund via onlineleeromgeving, aangevuld met taak- en procesbegeleiding op groepsniveau o.b.v. behoeftes
- Elke team krijgt docent toegewezen die zowel onderzoekstechnisch als procesmatig ondersteunt.
- Peerfeedback: studenten reageren voor & na cruciale fases in onderzoekscyclus op elkaars project

CASUS 1: leer- & vormingsdoelen

LEERDOELEN

- Vormen kwalitatief en kwantitatief gedragswetenschappelijk onderzoek onderscheiden, mogelijkheden en beperkingen zien
- Concrete voorbeelden van gedragswetenschappelijk onderzoek kritisch analyseren en adviezen ter optimalisering te formuleren
- Vraagstuk van organisatie uitwerken tot onderzoeksvragen, onderzoek theoretisch en methodologisch correct uitvoeren.
- keuzes in onderzoeksopzet (o.a. dataverzameling, -analyse, instrumenten, selectie participanten etc.) grondig verantwoorden
- Op heldere en systematische wijze resultaten neerschrijven in wetenschappelijk rapport en presenteren voor divers doelpubliek

VORMINGSDOELEN

- Via service-learning groeien op academisch, professioneel, persoonlijk en sociaal-maatschappelijk vlak.
- Samenwerken
 - in groep in een model van gedeelde verantwoordelijkheid
 - met praktijkorganisatie rond specifiek vraagstuk
- Kritisch reflecteren
 - over eigen leerproces en functioneren
 - over werkproces groep en functioneren groepsgenoten, constructieve en actiegerichte feedback rond formuleren.
 - over rol van onderzoek in de ontwikkeling van de psychologische en/of pedagogische praktijk
- Open houding ontwikkelen om complexe vraagstukken uit meerdere perspectieven te bekijken en eigen perspectief in vraag te stellen en te verfijnen

CASUS 1: onderzoeksvragen '22-'23

- Wat zijn voorwaarden waaraan lesopnames moeten voldoen om ten goede te komen aan het leerproces van de studenten?

- FIKA huis: In welke mate bereikt FIKA Beweegt het vooropgestelde doel?

- In welke mate beïnvloeden complexiteit en taal van onze liedjes taalverwerving van kinderen met verschillende socio-economische achtergronden?

- Wat zijn de percepties van leerkrachten ten opzichte van digitaal onderwijs wiskunde? Met focus op kinderen met DCD.

- Wat is de impact van burgerwetenschapsprojecten in de klas op leerlingen hun motivatie voor, attitude naar en perceptie over wetenschappen?

CASUS 1: jaarplanning

- 9 okt: Deadline indienen projectvoorstellen
- 27 okt: Samenwerkingsovereenkomst wordt opgesteld, vraag ev. verfijnd.
- 13 nov: Voorstelling vragen aan studenten door praktijkcoaches en didactisch team, studenten geven voorkeur, teams worden gevormd.
- 13-17 nov: Teams komen samen, toelichting opdracht, start literatuurstudie
- Nov: Studenten bezoeken organisatie om kennis te maken met werking en vraag. Zitten min. 3 keer samen met praktijkcoach doorheen jaar.
- 28 mei: Studenten stellen resultaten voor aan elkaar, praktijkcoaches etc.
- Juni: Beoordeling o.b.v. permanente evaluatie, eindrapport & -presentatie

CASUS 1: evaluatie

- **Academisch**

- Deelname aan lopend onderzoek, bewijsstukken in portfolio (geslaagd/niet geslaagd)
- Verplichte aanwezigheid op contactmomenten
- Taal- en vormvereisten van (deel)opdracht(en) (geslaagd/niet geslaagd)

- **Persoonlijk**

- Reflectieopdracht (geslaagd/niet geslaagd)

- **Maatschappelijk**

- Praktijkcoach uit organisatie wordt betrokken bij evaluatie via kwalitatieve beoordeling proces en eindrapport
- Eindpresentatie aan medestudenten, organisaties...

Feedback praktijkcoach focust op inzetbaarheid onderzoek in organisatie

Feedback didactisch team focust op technisch-methodologische kwaliteiten

CASUS 1: sterktes

- Doordat projecten verder liggen van expertise docenten, focussen zij op proces- en methodologische begeleiding en ligt inhoud meer bij partner, erkent hun ervaring
→ Gelijkwaardig partnerschap
- Organisaties willen opnieuw samenwerken, vervolgonderzoek en structureel partnerschap mogelijk
- Nauwe samenwerking studenten & organisatie: ogen gaan open en sommige studenten & organisaties blijven nadien nog in contact
- Door gezamenlijk traject met open docenten en nieuw vak kan het elk jaar verbeterd worden
→ Service-Learning, 1 jaar, met reflectie...

CASUS 1: aandachtspunten

- Studenten moeten minstens eenmalig ter plaatse gaan maar afstand en ev. reiskosten kunnen drempel zijn
→ enkel lokale organisaties?
- Communicatie met organisatie enkel via studenten
→ organisaties willen docenten ook leren kennen, eenmalige startvergadering
- Evenwicht zoeken tussen wensen organisatie – vereisten vak/Bachelorproef, op organisatorisch & inhoudelijk vlak
- Ev. discrepantie tussen evaluatie organisatie en evaluatie docenten

[← terug naar succesverhalen](#)

Motivatoren en drempels voor citizen science in de klas

Via de [Wetenschapswinkel](#) kwam Scivil in contact met vijf studenten van de derde bachelor Onderwijskunde aan de KU Leuven campus Kulak Kortrijk. Zij onderzochten samen de onderzoeksvraag die Scivil via de Wetenschapswinkel indiende over de toepassing van citizen science in het onderwijs en schreven er [hun bachelorpaper](#) over. Zoë Cuvelier, Karo Decoster, Pauline Destoop, Anne-Sophie Ryon en Hanne Vandeputte delen welke factoren leerkrachten kunnen motiveren of afremmen om met citizen science aan de slag te gaan. De inzichten uit dit onderzoek passen perfect binnen [de gids](#) die Scivil op dit moment met onderzoekers en lerarenopleiders van Karel de Grotehogeschool en Odisee Hogeschool schrijft.

welkom [aanbod](#) voor wie? kalender nieuws & inspiratie fika vzw [contact](#) [Q](#)

Contact met lotgenoten in het Fika-huis tijdens het herstelproces van ziekte: een fenomenologisch onderzoek

Studenten psychologie en pedagogie van de [KULAK](#) vroegen aan de bezoekers wat ze verwachten van het Fika-huis.

De resultaten van dit onderzoek vind je [hier](#).

PRAKTIJKVOORBEELDEN

CASUS 2

maatschappijbetrokken onderwijs & onderzoek
op, rond en over Usquare.brussels

...van gesloten militaire kazerne naar open
stadswijk, inclusief universitaire campus

maatschappijbetrokken onderwijs & onderzoek op, rond en over Usquare.brussels

Opleiding: Master Urban Studies (VUB/ULB)

Vak: Advanced Seminar in Urban Studies - optioneel jaarvak (6ECTS)

Vaktitularis: Bas Van Heur

Partners: lokale bewoners & organisaties, BNA/BBOT, MeetU, gemeente Elsene, Architecture Workroom, pali pali, perspective.brussels, LOUiSe-lab, ...

Ontwerpers-ondersteuners: Brecht van der Schueren, Linde Moriau, Lien Mostmans, Mouna Achhab (UNIVER.CITY-projectteam)

Studenten: 14 Ma-studenten (internationaal & interdisciplinair), verdeeld in 4 onderzoeksteams (elk met eigen inhoudelijke en methodologische focus)

Hybride: Onsite (Usquare site + wijk rondom + excursies) & Online (leeromgeving in MIRO) - Synchron & Asynchron: combinatie individueel, in groep & klassikaal leren

Doelen:

- * stedelijke theorieën toepassen op een concrete casus
- * interculturele competenties verwerven (communicatie, samenwerking & groepsdynamica)
- * ervaringen opdoen met diverse participatieve onderzoeksmethodes
- * studentenperspectief meenemen in voorbereiding stadscampus / universiteitsbuurt
- * partnerkaart uitbreiden en ervaringskennis van stedelijke partners binnenbrengen in curriculum

Evaluatie: individueel reflectieportfolio
onderzoeksrapport in groep
tussentijdse presentaties in groep
publiek toonmoment in groep

FIRST SEMESTER

11/10/2022	INTRO-SESSION: goals, practicalities, deadlines
18/10/2022	SITE VISIT: exploring the Usquare neighbourhood
25/10/2022	PRESENTING & DISCUSSING SELECTED READINGS
01/11/2022	OFFICIAL HOLIDAY
08/11/2022	EXPERT SESSION: meeting key stakeholders
15/11/2022	EXPERT SESSION: participatory mapping methods
22/11/2022	EXPERT SESSION: participatory mapping methods
29/11/2022	SELF STUDY
06/12/2022	PRESENTING & DISCUSSING SELECTED READINGS
13/12/2022	DEADLINE: RESEARCH DESIGN & REFLECTIVE PAPER
13/12/2022	GROUP PRESENTATIONS: research design

SECOND SEMESTER

16/02/2023	LOOKING BACK & GETTING READY FOR FIELDWORK
23/02/2023	PRESENTING & DISCUSSING SELECTED READINGS
02/03/2023	HELPDESK
09/03/2023	GROUP PRESENTATIONS & FEEDBACK
16/03/2023	HELPDESK
23/03/2023	IDEATING CLOSING EXHIBITION
30/03/2023	GROUP PRESENTATIONS & FEEDBACK
06/04/2023	SPRING BREAK
13/04/2023	SPRING BREAK
20/04/2023	HELPDESK
27/04/2023	PRESENTING & DISCUSSING COLLECTED DATA
04/05/2023	JURY – Final Exhibition
11/05/2023	DEADLINE: RESEARCH PORTFOLIO & REFLECTIVE PAPER
18/05/2023	OFFICIAL HOLIDAY
25/05/2023	SELF, PEER & COURSE ASSESSMENT

maatschappijbetrokken onderwijs & onderzoek = leren op verschillende niveaus

persoonlijke ontwikkeling

reflectieportfolio

subjectificatie

academische vorming

onderzoeksrapport

kwalificatie

maatschappelijk engagement

publiek toonmoment

socialisatie

Portfolio

TheWall

Report
Advanced Seminar in Urban Studies
Usquare

maatschappijbetrokken onderwijs & onderzoek = 3 belangrijke aandachtspunten

GROEPSDYNAMICA

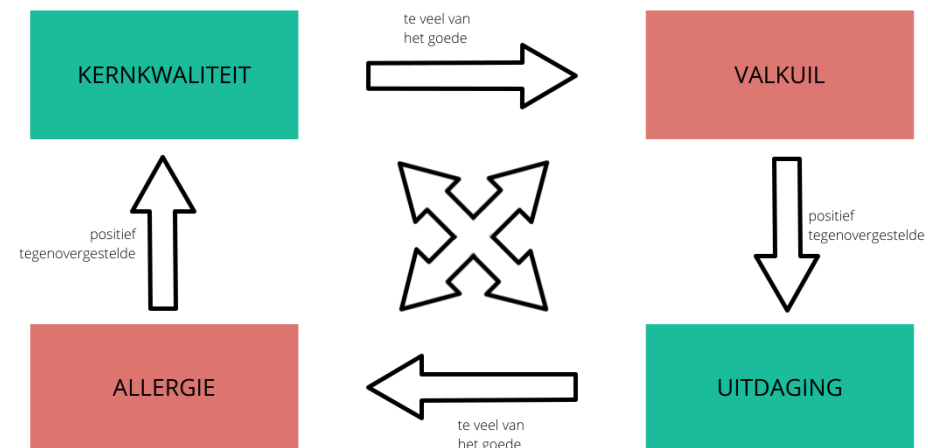
Samenwerkend leren is geen evidentie. Het is belangrijk om doelgericht te verkennen hoe iedereen in zijn kracht kan staan, wat eenieder nodig heeft om zich veilig te voelen, vrijuit te spreken... Hoe kan iedereen intrinsiek gemotiveerd worden voor dit gezamenlijk leerproces? En hoe maken we dit tot een gezamenlijke verantwoordelijkheid?

Methodiek? bvb. kernkwadranten van Ofman, behoeften/verwachtingen-kaarten...

!! Samenwerkend leren is extra verrijkend, maar ook uitdagend in geval van taalkundige, culturele, sociaal-economische... diversiteit

!! Zoek zo veel als mogelijk naar methoden/activiteiten die zowel inhoudelijk als groepsdynamisch relevant zijn

Het Kernkwadranten Model

www.bopleidingen.nl

maatschappijbetrokken onderwijs & onderzoek = 3 belangrijke aandachtspunten

EMERGENTIE

Onderzoekend leren vergt ruimte (mentaal, infrastructureel...) en capaciteit (mensen, middelen...) om in te spelen op onverwachte gebeurtenissen, bij aanvang onbekende noden en verwachtingen. Bouw regelmatige feedbackmomenten in, en buig onvoorziene omstandigheden om tot ongeplande leerkanalen.

Methodiek? terug- en vooruitblik, check-in & check-uit momenten

!! Flexibiliteit = troef, zowel voor invulling lessen als jaarplanning (afstemming op vak-externe gebeurtenissen, kansen)

!! Belangrijk om hierbij de vooropgestelde (leer)doelen en timing/tijdsbestek van het vak niet uit het oog verliezen

What do you consider as the greatest strenghts of this course?

- Love the alternative approaches to teaching and learning. I noticed that I am very focused during the classes thanks to the variations in methods etc.
- I enjoy the mix of different learning methods. Some things are taught one of all them, it's very refreshing to try them out.
- I believe in the theory of contemporary research and feel that this course is doing an excellent job of not just produce knowledge for the sake of institutional knowledge but as a result it is more like a step by step process that can be used as a tool to learn the process and with that also learn the theory.
- The lecture content is challenging and stimulating, with very engaging and meaningful. They also helped me to reflect on other research projects.
- I can relate a lot to the last part of the course, this is also exemplified in my training as a young researcher in the middle of my PhD. I am very grateful for the people of the field in that who share their experience and the type of research they do. It is a big contrast to other courses.
- The course is very well structured and the content is very relevant to the field of research. The course is very well structured and the content is very relevant to the field of research.

Do you have any unfulfilled desires* within this course?

*something you had hoped for or expected, but didn't come through

- maybe a bit more signposting on the unsure but time is scarce as well.
- A general introduction about the course project. It came too late but was very helpful in the beginning and also during the process. I would have liked to have a more structured approach to the course project.
- Maybe the last part of the course could have been more structured. It was a bit of a mess and it was hard to follow.

According to you, what is the biggest fiasco or failure of this course?

- The course is very well structured and the content is very relevant to the field of research. The course is very well structured and the content is very relevant to the field of research.
- The course is very well structured and the content is very relevant to the field of research. The course is very well structured and the content is very relevant to the field of research.
- The course is very well structured and the content is very relevant to the field of research. The course is very well structured and the content is very relevant to the field of research.

Do you have any secret wishes for the second semester?

*something you would find incredible as an extra

- agree to the first exam - a lecture dedicated to the topic of the first exam. I would like to have a more structured approach to the course project.
- I would like to have a more structured approach to the course project. I would like to have a more structured approach to the course project.
- I would like to have a more structured approach to the course project. I would like to have a more structured approach to the course project.

maatschappijbetrokken onderwijs & onderzoek = 3 belangrijke aandachtspunten

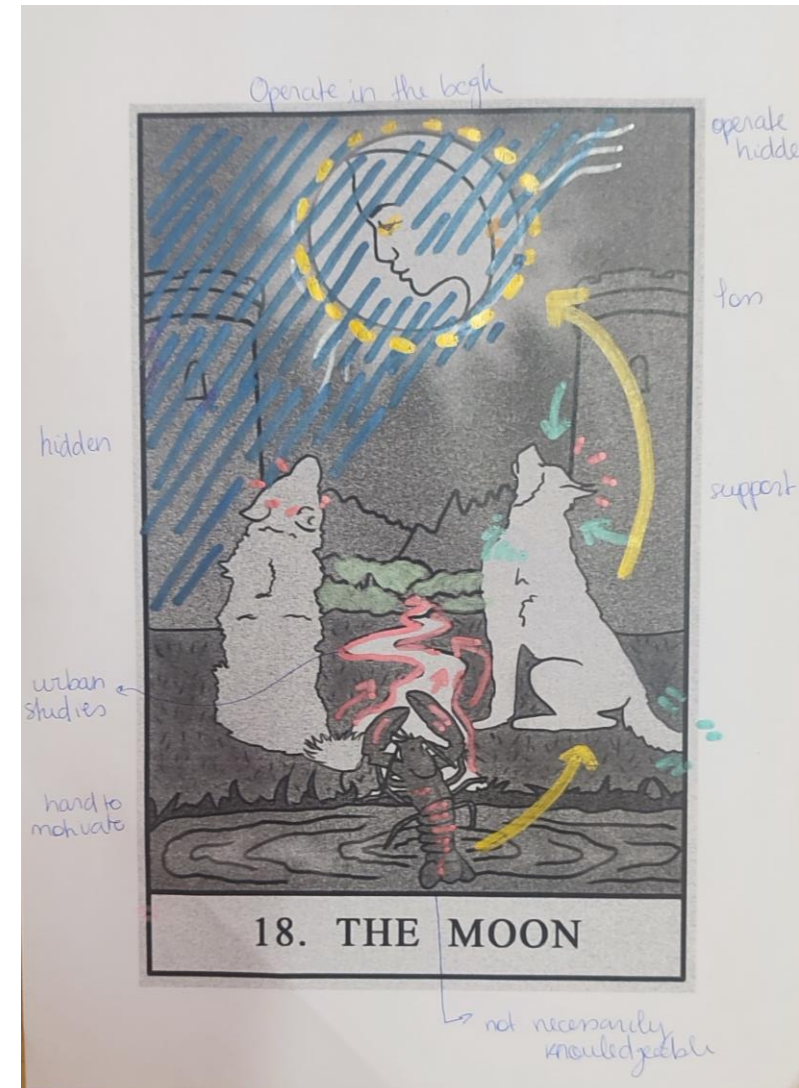
POSITIONALITEIT

Creëer duidelijkheid over / inzicht in eenieders rol in het onderzoek/leerproces (student als docent, docent als lerende, student als kritische vriend, buurtbewoner als klankbord, sitegebruiker als expert...). Faciliteer momenten van individuele én collectieve reflectie over verwachtingen en verhoudingen. Ga hierbij ook het gesprek aan over de (soms moeilijkere) gevoelens die deze relaties met zich meebrengen.

Methodiek? bvb. tarot oefening, persoonlijk reflectieportfolio/groeiboek...

!! Meerwaarde fluïde rolverdeling: staat je toe als mens in het leerproces te staan (hoe kunnen we als mensen leren van elkaar?)

!! Belangrijk om hierbij oog te blijven hebben voor diversiteit / asymmetrie in mogelijkheden en verantwoordelijkheden

ONTWERPVARIABELEN

	CASUS 1	CASUS 2
CONTEXT maatschappelijke inbedding	Vraag/probleem partnerorganisaties uit psychologisch of pedagogische werkveld.	Transformatie van een stedelijke wijk met universiteit als betrokken actor.
CONTAINER curriculaire inbedding	Plichtvak, 3 ^{de} Bachelor Onderwijskunde, 10 ECTS, jaarvak, KUL (25 studenten)	Keuzevak, Master Urban Studies, 6 ECTS, jaarvak, VUB/ULB (14 studenten)
PARTICIPATIE MODALITEITEN wie krijgt welke rol/verantwoordelijkheid	Studenten: voeren onderzoek uit in samenwerking met organisatie Partners: formuleren praktijkprobleem, begeleiden studententeam Onderwijsteam: identificeert praktijkvraagstukken (i.s.m. Wetenschapswinkel), ondersteunt onderzoekstechnisch en procesmatig, evaluator	Studenten: voeren onderzoek uit in samenwerking met partners, worden betrokken bij ontwerp en invulling van het vak Partners: zijn co-lerenden/onderzoekers/onderwijzers Onderwijsteam: studentencoach, procesbewaker, bruggenbouwer, evaluator
ONDERZOEKSPARADIGMA onderliggende kijk op onderzoek & kennis	empirisch-interpretatief / beschrijvend-verklarend onderzoek - team-gebaseerd - 4-6 studenten/team: elk team werkt op een andere vraag, met een andere partner – elk team doorloopt volledige onderzoekscyclus – studenten stellen resultaten aan elkaar voor tijdens slotpresentatie met partners	kritisch-analytisch / actie-gericht onderzoek - team-gebaseerd - 3-4 studenten/team: elk eigen inhoudelijke en methodologische invalshoek rond zelfde casus - elk team doorloopt een volledige onderzoekscyclus – tussentijdse kennis/ervaringsdeling & peer-support over teams heen, resultaten worden getoond tijdens publieksmoment
PEDAGOGISCH PARADIGMA onderliggende kijk op onderwijs & leren	Service-Learning (theorie – dienstverlening – reflectie)	Critical Pedagogy of Place authentiek, co-creatief & transformatief leren
DOELEN (verhoopte) opbrengsten en meerwaarde	• Leerdoelen: academisch + professioneel voorbereidend • Vormingsdoelen: samenwerking, kritische reflectie, open houding • Maatschappelijke doelen: beschrijven, analyseren, verklaren, oplossen .. praktijkprobleem werkveldpartner	• Leerdoelen: subjectificatie + socialisatie + kwalificatie • Institutionele doelen: nieuwe onderwijsmethoden binnenbrengen in academisch curriculum • Maatschappelijke doelen: bijdragen aan ontwikkeling stadscampus/universiteitsbuurt & uitbouw wederkerige partnerschappen
STERKTES	• Gelijkwaardig partnerschap – partner als volwaardig expert • Groeien naar structureel partnerschap – maakt vervolgonderzoek mogelijk • Relaties overstijgen formeel kader van opleiding/vak	• Flexibiliteit & hoge betrokkenheid = troef, zowel voor lesinvulling/verloop als (leer)uitkomsten • Fluïde rolverdeling staat je toe als mens in het leerproces te staan • Onderzoekend leren met aandacht/ruimte voor groepsdynamica, tussentijdse reflectie, multi-perspectivisme, ongepland leren... is betekenisvol leren
UITDAGINGEN	• Hoe maak je deelname zo inclusief als mogelijk (reiskosten, tijdsinvestering, ...)? • Hoe betrek je docententeam zonder hen al te zwaar te belasten? • Evenwicht zoeken tussen wensen organisatie – vereisten vak/Bachelorproef, op organisatorisch & inhoudelijk vlak	• Afstemmen op vooropgestelde (leer)doelen en beschikbare tijd/capaciteit • Oog hebben voor diversiteit (verwachtingen, verantwoordelijkheden, noden, mogelijkheden...) • Evenwicht bewaken tussen vakgericht<>maatschappelijk leren, persoonlijk<>groepsdynamisch groeien, proces<>product, eigenaarschap<>overzicht...

AAN DE SLAG

Doel: vertaalslag maken naar eigen praktijk - ontwerpscenario's uitwerken

INDIVIDUEEL:

Welke elementen zou jij graag integreren in jouw praktijk?

Welke aandachtspunten neem jij mee?

SAMEN:

Welke ontwerpprincipes (3) formuleren wij voor onderzoeksmatige Service-Learning?

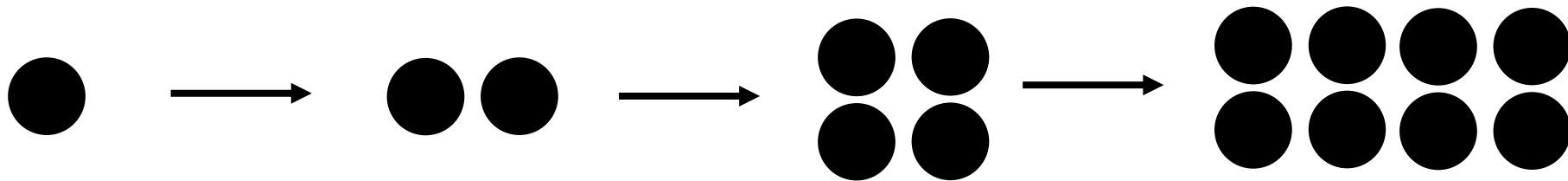
5 minuten individueel

15 minuten samen

CHECK-OUT

Bespreek de volgende vraag:

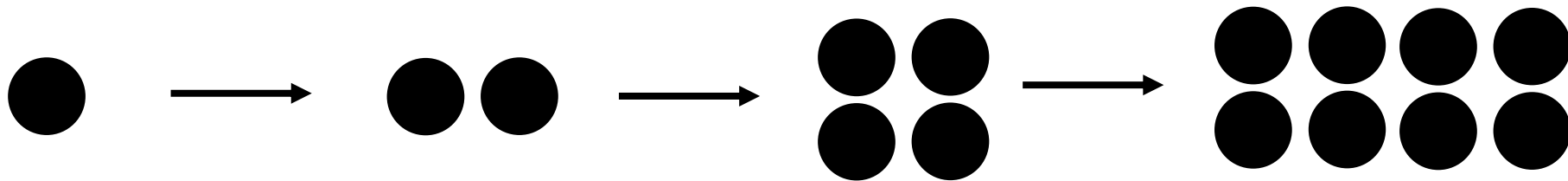
Wat betekent onderzoekend leren voor jou?

CHECK-OUT

Bespreek de volgende vraag:

Wat betekent leren uit maatschappelijk engagement voor jou/ons?

CHECK-OUT

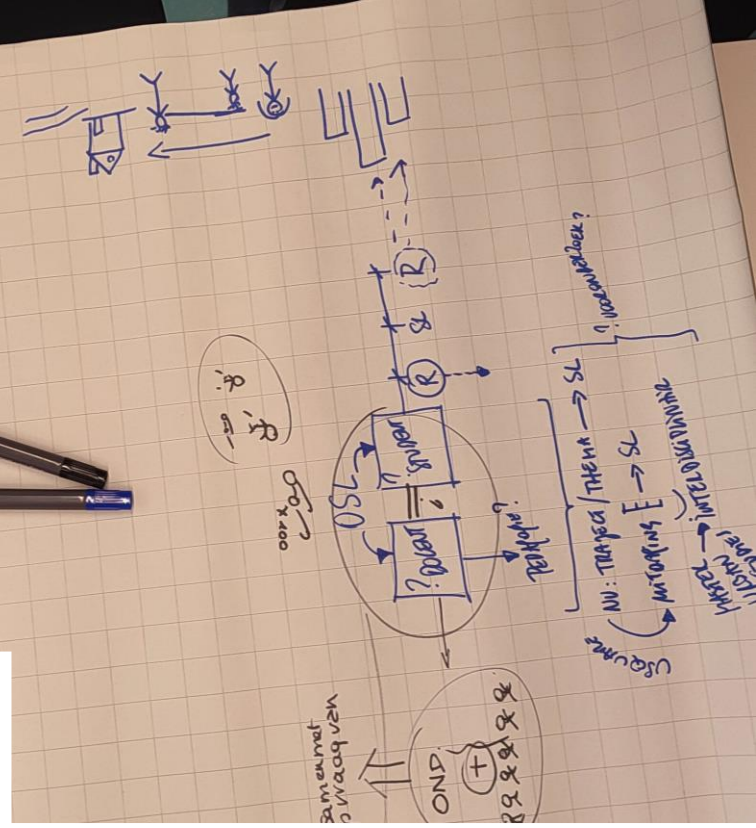
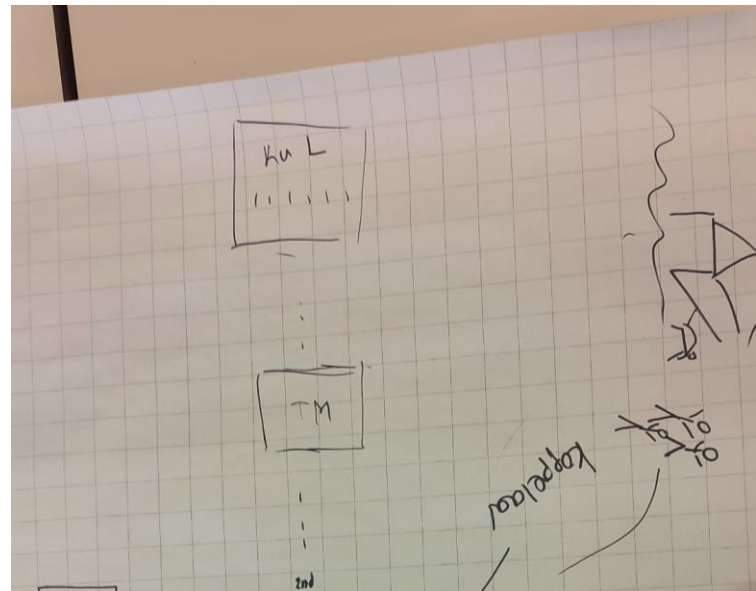
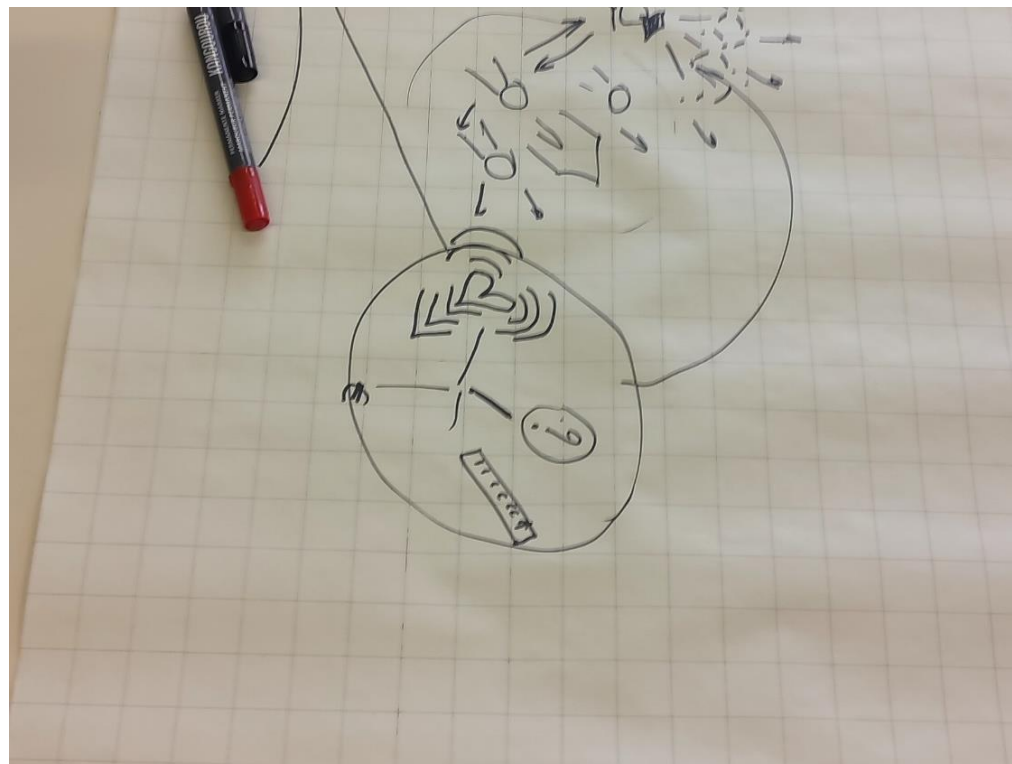
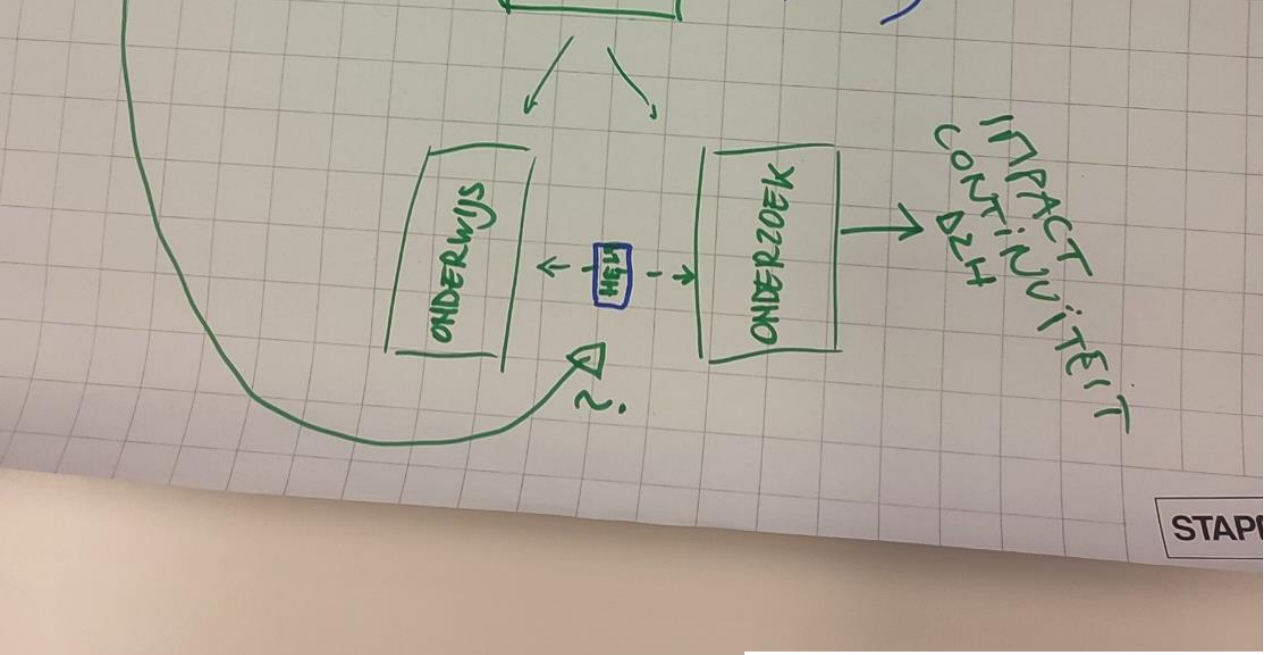
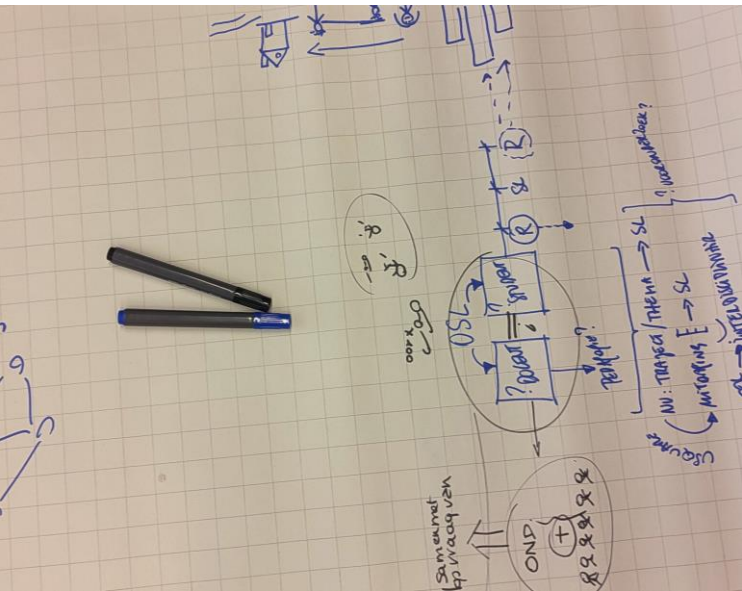
Reflecteer over de volgende vraag:

Wat neem jij nog mee uit deze sessie?

Beknopt: 1 à 2 zinnen

Popcorn: neem het woord wanneer je er klaar voor bent

LEESLIJST

- Biesta, G. (2022). Wereldgericht onderwijs – een visie voor vandaag. De vrije uitgevers
- Biesta, G. (2015). Het prachtige risico van onderwijs. De vrije uitgevers
- Bovill, C. (2020). Co-Creation in Learning and Teaching: The Case for a Whole-Class Approach in Higher Education. *Higher Education*, 79: 1023-1037
- De Marree, J., Moriau, L., Morel, C., Tassone, V., Aleknavičienė, A., Azevedo, C., & Eppink, H. (2020). How to embed CERL into your institution. Vrije Universiteit Brussel.
- Fung, D. (2017). *A Connected Curriculum for Higher Education*, London: UCL Press
- Healey, M., Flint, A. and Harrington, K. (2014). Engagement through partnership: Students as Partners in Learning and Teaching in Higher Education. York: Higher Education Academy
- Moriau, L., Tondeur, J., Bertone, J., Huysmans, M., Temmerman, M., & Meurs, P. (2021). The engagement CUBE: a dialogical tool for designing, facilitating and monitoring engaged research and teaching strategies. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 23 (2)
- Moriau, L. (2022). Retooling higher education in an age of rising inequalities, a (post)-COVID reflection on the importance of engaged urban pedagogies. In: *Engaged Teaching in Belgium*
- Moriau, L., Temmerman, M., & Huysmans, M. (2022). Dilemmas and tensions as drivers of change in engaged research and learning communities. In I. Jadrić, & I. Bilić (Eds.), *Proceedings of the 1st International Scientific and Professional Conference on Service-Learning “Community-Engaged University”*, : May 20, 2022, Split, Croatia (pp. 41-52). University of Split, The European University of the Seas (SEA-EU) Alliance
- Mostmans, L. and Moriau, L. (2022). Universities’ social responsibility in post-truth societies. A tale of pornographers of science and messy truth-seekers. In: *PoinCaré edition 2023*
- Moriau, L., Temmerman, M., & Huysmans, M. (2022). Dilemmas and tensions as drivers of change in engaged research and learning communities. In: *Community-Engaged Universities Conference Proceedings*
- Moriau, L., Matolay, R., McKenna, E., Toarniczky, A., Gáspár, J., Frigyik, M., Van der Schueren, B., McCann, S., McGowan, C., & Bates, C. (2023). Adopting Learning Circle approaches to equip academic staff for Community Engaged Research and Learning practices. In: *Proceedings of 9th International Conference on Higher Education Advances (HEAd’23)* (pp. 255-262)
- Moriau, L. (2023). Community Engaged Research and Learning (CERL): a transformative approach to education. In: *Curriculum Innovation through Research* (Vol. 33, pp. 9). Centre for Educational Development, Queen’s University Belfast
- Moriau, L., & Mostmans, L. (2023). Pleidooi voor radicale meerstemmigheid. *Thema Hoger Onderwijs*, 30(2), 21-25.
- Mountz, A., More, E.B., Brown, L. (2008). Participatory Action Research as Pedagogy. *ACME: An International E-Journal for Critical Geographies*, 7 (2): 214-238
- Temper, L., McGarry, D., Weber, L. (2019). From academic to political rigour: Insights from the ‘Tarot’ of transgressive research. *Ecological Economics*, 164
- Schuiling, G. and Vermaak, H. (2017). Four contexts of action research: Crossing boundaries for productive interplay. *International Journal of Action Research*, pp. 5-23
- Van der Schueren, B. (2022). Exploring the use of walking methods to set up reciprocal CERL partnerships in Brussels. In: *Engaged Teaching in Belgium*

brecht.rik.van.der.schueren@vub.be – jozefien.demarree@kuleuven.be - linde.moriau@vub.be – sara.vantournhout@kuleuven.be

**HARTELIJK
DANK**